

Informatieblad

Kleinschalige Voorziening vrijheidsbeneming justitiële jeugd

Versie april 2020

Het huidige stelsel kent één type instelling voor alle justitiële jongeren. Meer variatie in zorgaanbod en beveiliging is nodig gelet op de groeiende diversiteit van de doelgroep en de verschillen in de verblijfsduur. Dit was ook de conclusie van de Verkenning Invulling Vrijheidsbeneming Justitiële Jeugd (VIV JJ) en de uitwerking daarvan in de vorm van proeftuinen en onderzoek¹. De Minister voor Rechtsbescherming heeft 28 juni 2019 het besluit “Meer maatwerk bij vrijheidsbeneming van justitiële jeugdigen” genomen². Hij geeft aan te investeren in een duurzaam stelsel van vrijheidsbeneming met meer kleinschalige voorzieningen, maatwerk door gerichte screening, en differentiatie in beveiligingsniveau en zorgintensiteit. Hiermee wordt toegewerkt naar een stelsel waarbij, na een gerichte screening op basis van risicotaxatie-instrumenten, jongeren in een Kleinschalige Voorziening (KV) dan wel een Landelijk Specialistische Voorziening (LSV) geplaatst kunnen worden. Ook wordt ingezet op het versterken van de synergie met jeugdhulp door de bewegingen naar kleinschaligheid van gesloten jeugdhulp en JJI's te combineren.

Tijdens VIV JJ en daarna is de werktitel ‘Landelijk Specialistische Voorziening’ gebruikt als vernieuwde voorziening in het jeugdstelsel. Inmiddels is besloten dat de nieuwe naam Forensisch Centrum Jeugd (FCJ) wordt. We gaan namelijk op onderdelen dingen anders doen, in aanpak en qua werkwijze ten opzichte van de huidige JJI. Er is gekozen voor een nieuwe naam die de lading dekt, die past bij de verandering, namelijk meer maatwerk in zorg en behandeling en het beschermen van de maatschappij door middel van vrijheidsbeneming.

De Dienst justitiële Inrichtingen (DJI) heeft opdracht gekregen van het Ministerie van Justitie en Veiligheid om twee nieuwe modaliteiten in te voeren, de KV en de FCJ. Dit gaat gefaseerd waarbij er in 2024 in Nederland vijf KV's en vijf locaties voor FCJ's zijn. Hierbij wordt ingezet op een aanpak die nog meer is toegespitst op wat de jongere echt nodig heeft (maatwerk) op het gebied van behandeling, beveiliging en nazorg. Dat is ook de opdracht voor het programma “Vrijheidsbeneming op Maat” (VOM) dat DJI in de zomer van 2019 startte. Het doel is te komen tot een succesvolle invoer van de stelselwijziging justitiële jeugd. Hiermee werken we aan recidivevermindering en een effectieve inzet van het jeugdstrafrecht.

¹ Kamerstukken II 2015-2016, 24587, nr. 626

² Kamerstukken II 2018-2019, 28741 nr. 53

Wat is een Forensisch Centrum Jeugd (FCJ)?

Vijf huidige JJI locaties³ worden de komende jaren doorontwikkeld tot FCJ. Jongeren komen in een FCJ als zij niet in een KV geplaatst kunnen worden vanwege delictgerelateerde redenen, onderzoeksbelang, problematiek zorgvraag en/of een hoge(re) beveiligingsnoodzaak. Ook als verblijf in een KV niet mogelijk is, bijvoorbeeld door een te lange reisafstand, komt een jongere in een FCJ terecht. In de FCJ zal een gedifferentieerd zorg en beveiligingsaanbod zijn. De FCJ is een vervolgstap voor jongeren in de KV indien de zorg of beveiliging toch niet passend blijkt. Ook is de KV één van de vervolgvoorzieningen vanuit de FCJ voor uitstroom van jongeren in de laatste fase van het strafrechtelijk traject. Hierdoor kan het ingezette zorgtraject worden gecontinueerd in de eigen regio.

Wat is een Kleinschalige Voorziening?

Een Kleinschalige Voorziening (KV) is een voorziening waar jongeren dichtbij hun eigen leefomgeving verblijven met een lager beveiligingsniveau dan in de huidige Justitiële Jeugdinstelling (JJI). De inzet is dat zorg en dagbesteding zoveel als mogelijk worden gecontinueerd of opgestart tijdens het verblijf. Positieve elementen in het netwerk van de jongeren kunnen behouden blijven en eerder ingezette zorg, hulp, onderwijs en/of werk kunnen doorlopen. De KV biedt jongeren beveiliging, toezicht en begeleiding op maat binnen een positief leer- en verblijfsklimaat. Deze voorziening is een nieuwe modaliteit binnen het herziene justitiële jeugdlandschap. En is gericht op het vergroten van de kans op maatschappelijke participatie.

Waar zijn of komen er KV's?

In Amsterdam is al ervaring opgedaan met een KV. In april 2020 is een KV geopend in Cadier en Keer (regio Zuid-Limburg). De komende jaren starten KV's in drie andere gemeenten; regio Den Haag, regio Rotterdam-Rijnmond en regio Noord Nederland. De KV's in de Randstad zijn bedoeld voor jongeren met een strafrechtelijke titel (per KV acht plekken).

De inzet is om in de regio's Noord en Zuid een gecombineerde voorziening te creëren met zestien plekken (acht strafrechtelijk en acht civielrechtelijk). Over de civielrechtelijke plekken worden nog gesprekken gevoerd.

³ FC Teylingereind, JJI Lelystad, Rijks JJI locaties Den Hey-Acker, De Hartelborgt en De Hunnerberg

Doelgroep strafrechtelijke KV

Jongeren en jongvolwassenen met elke strafrechtelijke titel binnen het jeugdstrafrecht kunnen in een KV worden geplaatst, mits zij aan de criteria voldoen. Het gaat dan om:

- Preventief gehechte jongeren die nog in afwachting zijn van de strafzaak en beoordeling door de rechter;
- Jongeren die op basis van een preventieve hechtenis al in de KV verbleven en na hun preventieve hechtenis nog een beperkt restant jeugddetentie hebben;
- Resocialiserende jongeren met een PIJ-maatregel (Plaatsing in Jeugdinstelling) en jongeren met een jeugddetentie;
- Jongens en meisjes;
- Jongeren van 18- en 18+ jaar (inclusief adolescentenstrafrecht).

Plaatsing

Het verblijf in een kleinschalige voorziening geldt als vrijheidsbeneming, net zoals het verblijf in een JJI vrijheidsbeneming is. Het verblijf in de kleinschalige voorziening is daarnaast onderdeel van de tenuitvoerlegging van een vrijheidsbenemende straf of maatregel, de voorlopige hechtenis daaronder begrepen. Voor de tenuitvoerlegging is de Minister voor Rechtsbescherming verantwoordelijk. De plaatsing van jongeren geschiedt door de Minister voor Rechtsbescherming, in de praktijk uitgevoerd door de selectiefunctaris werkzaam bij de Divisie Individuele Zaken (DIZ) van DJI. Dit geldt ook voor de plaatsing in een kleinschalige voorziening als onderdeel van de tenuitvoerlegging. Plaatsing in een kleinschalige voorziening is daarmee geen alternatief voor vrijheidsbeneming. De rechter bepaalt of vrijheidsbeneming voor een jongere aan de orde is en kan over de plaats van tenuitvoerlegging ook advies uitbrengen. Op dit moment wordt er geschreven aan een nieuwe juridische basis voor plaatsingen in de KV. Voor de periode tot de ingang van de nieuwe wet wordt er gebruikgemaakt van artikel 48 Bjj. plaatsingen.

Plaatsingscriteria KV

Voor alle KV's gelden dezelfde plaatsingscriteria voor eerste instroom en voor jongeren die vanuit JJI/FCJ naar een KV worden overgeplaatst.

Duur verblijf

De verblijfsduur in de KV zal voor preventieve plaatsingen doorgaans kort zijn. De maximale verblijfsduur in de KV is gesteld op 3 maanden. Er is gekozen om een richtlijn van 3 maanden aan te houden zodat de KV kan blijven functioneren als een tijdelijke tussenstap en de wachttijd niet oploopt.

Invulling verblijf in KV

Vanuit het verblijf in de KV nemen de jongeren deel aan individuele dagbesteding en vrije tijdsbesteding op maat (onderwijs, oriëntatie op de arbeidsmarkt, hulpverlening en begeleiding). Dit wordt buiten de KV ingevuld. De focus van het traject ligt op de periode na verblijf.

Zorg en begeleiding

Op het moment dat een jongere die in een KV verblijft hulpverlening nodig heeft, wordt deze geboden door een jeugdzorgaanbieder of door ketenpartners in de stad of regio en niet door de KV zelf. Als hulpverlening opgestart wordt tijdens het verblijf in de KV wordt dit gedaan met als doel dat ook na het verblijf in de KV deze kan doorlopen. De KV heeft hierin een faciliterende rol. Begeleiding wordt ook binnen de KV geboden door onder andere het begeleiden van de schoolgang, ondersteunen jongeren en ouders bij opstellen plan, motiveren en stimuleren van jongeren.

In de KV's zullen de strafrechtelijke en zorgpartners gezamenlijk invulling geven aan screening, diagnostiek, zorg en behandeling. Daarnaast kan specifieke forensische jeugdexpertise worden ingezet vanuit de FCJ. Scholing, arbeid en dagbesteding worden onder meer samen met het Ministerie van OCW, de samenwerkingsverbanden onderwijs en gemeenten uitgewerkt.

Besturing KV

De kleinschalige voorzieningen worden bestuurd door de jeugdhulpaanbieder. De jeugdhulpdaanbieder heeft een subsidierelatie met DJI en valt onder de besturing van DJI.

Ontwikkelingen vanaf 2020

- De huidige strafrechtelijke KV Amsterdam ontwikkelt door en valt vanaf 2020 onder de aansturing van DJI.
- In 2021 en 2022 zal ook in regio Den Haag en Rotterdam-Rijnmond een KV van start gaan. De volgorde zal in de loop van 2020 worden bepaald na gesprekken met gemeenten en de keuze voor jeugdhulpaanbieders.
- Per 2 april 2020 is de nieuwe gecombineerde KV in Zuid-Limburg gestart. In Cadier en Keer zal eerst gestart worden met acht strafrechtelijke plekken. Over de civielrechtelijke plekken vinden nog gesprekken plaats.
- In Noord Nederland start naar verwachting per 2021 een gecombineerde KV. De plannen hiervoor worden komende maanden uitgewerkt in samenwerking met de lokale keten. De precieze locatie is nog niet bekend.
- Op dit moment is nog niet voorzien in een specifieke wettelijke basis in de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen voor de KV. Deze wettelijke grondslag wordt momenteel voorbereid.

Dit informatieblad is een publicatie van:
Dienst Justitiële Inrichtingen
Postbus 30132
2500 GC Den Haag

Aan dit informatieblad kunnen geen rechten worden ontleend. DJI aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten in dit informatieblad.

© Dienst Justitiële Inrichtingen, april 2020